

ՄԷԺՄԱՌԻԱԹԷ

مجموعه اخبار
اداره خانه سی بك اوغلا سده جاذه كبرده نومرو 70
MEDJMOUA-I-AHBAZ
JOURNAL QUOTIDIEN
Bureau: 65 Grand Rue de Paré

Սենյակի րէշին 120.— 6 այլըըը 60.
Սենյակի րօսթա իւճրէթի 30.— Ե՛կէր
րօսթաըը 80 զրուշ տըր:
Տէրճ խիլէճէք իւանաթ իշին՝այրըճա
բաղարըզ օլունուր:
Դաղէթաւա միւթէալլիզ խուսուսաթ
իշինճ.ԹՕ1.ԱՅԵԱՆԱ միւրաճաթ օլունա.

Իտալիայի միջին Պէ.յոզուլտա ճատտէյի քէպիրտէ Թագսիմ՝ ճիվարնտա Նօ. 65

ԱՍԻԹԱՆԷ 4 ԱՊՐԻԼ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Իլանը իթթիֆազըմըն իւշին-
ճիւ. սենյակի պու կիւն խիթամ պու-
տու. Պիպիմ իշին պու թարիխ օլ
գատար մուհիմ տիր քի. զիբի
ուճուտուլմազ գապիլ տէ.յիլ տիր.
իւշ սենյակ մուգատտէմ աճվալը մի-
լէթ քէյմէքէ իտի. րիլիսէրիմիզ
կէրլի իղտիհամ իլէ տօլար. այլիւ-
րիմիզ իճրա խիթիլ. լաքին մէվճուտ
օլան իթթիֆազըզըզ հալի. հէմ
նէզտի միլլէթ տէ. հէմ նազարը
է-
ճանիպտէ շայեանը թէէսիւթ պիր
մահգուրը աղիմ. վէ թարիզի իս-
լահաթ վէ թէրազըրեաթտա պիր
մանիի միւշքիլ օլմասըլա. իլանը
իթթիֆազ. հազգընտաքի իճթի-
եաճ՝ տէրքեար իտի. Պիւանէն ա-
լէյ իշպու. շայեանը թէէսիւթ
հալին իղալէսի՝ հատար զաթիւտէ
մուհիպի մահգուլիլէթ օլմազէ-
պու պապտէ սըպգաթ իտէն հիմ.
մէթլէրի. զայրէթլէրի խաթըր-
տան չըդարմազ. միւմքին օլմանան
կաթողիկոս-թաթրիկիմիզ իթպէթ-
լու Ազարեան էֆէնտի հազրէթլէ-
րիլի օլ ուղուտա քէնտիլէրին
իպրազը մուսվէնէթ իթմիլ օլան
րուհանի վէ ճիսմանի գէվաթը քի-
րամա տալի պու միւնասիպէթլէ
թէճտիլի թէյէքքիլ իլլէրիզ. կէ-
րէք օլ թարիլիտէն էվլէլ վէ կէ-
րէք անտէն սօնրա ճէրէեան իտէն
աճվալը միլլէթ միղանը թէտղիզ-
տէն կէշիլիլիլիւ. ֆէվաիտ ու մու-
հասէնաթը իթթիֆազըն հիշ պիր
էհի ինսաթըն նազարը պիթարա-
ֆիսիտէն տուր օլմանեաճազը պի
իլթիպաշ տըր. վէ հէր իքի հալին
մէնգարէսի մալիւմ օլմասըլա. պու
պապտէ թաթվիլի քէլամա վէ ի-
զահաթա տա հաճէթ եօգ տուր.
Սահիհ տիր քի Տէրիսաատէթտէ վէ
թալրալարտա հէնուզ իսլահաթ վէ
թէրազըրեաթտա իճթիլիսաթըզ
բէք չօգ տուր. լաքին հիշ օլմազա.
իսլահաթ վէ թէրազըրեաթտա եօ-
լունա կիլիլիլի. աղ չօգ թէյէպ-
պիւսաթա իպլիտար գըլընմը. վէ
օլտուգա տաարը հասէնէ տէ վիճու-
տէ կէթիլիլիլի տիր քի. իլթէ պու
հալ իթթիֆազըզըզ գէմանըն-
տաքի հալտէն չօգ վէ բէք չօգ
միւրաճաճա տըր. ճէնապը Ալլահ
բէլիլի րուհանիմիզ միւշարիլէյ
բաթրիզ էֆէնտի հազրէթլէրին
ուղուտէ միւլլէր իհսան պիւնուր-
ուտէ. ճէմաթաթըզըն իսլահ վէ
թէրազըրը խուսուսընտաքի ար-
գուի ճիտտիլէրի վէ սայ ու զար-

րէթլէրի միւսէլլէմ օլմասըլա. կէ-
րէք սենյակի զարթընտա վէ պէյն
էլ միլլէթ տէվամ իտէն հիւանի
իթթիֆազ վէ իթիլաթ սանէսիլտէ
տահա նիշէ նիշէ տաարը թէրազը
կէօրիլէճէկիլին իսլահաթ պէրքէ-
մալ տըր. Եօ. գատար քի. միւշա-
րիլէյ. հազրէթլէրիլին էվլէ վէ ար-
գուլէրի. զայրէթլէրի նէ՝ մէրթէ-
պէտէ օլտա. նիհանէթ միլլէթին
րուհանի վէ ճիսմանի սաիլ աղա-
սընըն մուսվէնէթ վէ հիմլէթլէրի-
նէ տէ. միւհիլամ տըրլար. Իսլահաթ
վէ թէրազըր. միլլէթն էլլէմ՝ օլ-
տուղու կիլիլի. պու հալին հուսու-
լինէ տէ միլլէթին եալընըզ կաթ-
ղիկոս Բաթրիկի տէ.յիլ. իլլա հէր
սընըթէ հալիսի տէ միւշթէքէն չա-
լըմազ վաղիֆէսիլլէ միւ.քէլլէթ տիր-
լէր. Պէ.յոլէ միւ.թթիֆիլէն վէ միւ.շ-
թէքէն չալընըլա.վէ հէր ֆէրա.
քէնտի պուլուստուղու մէվգի վէ
վաղիլէթ նիսպէթլինտէ եարտըմըն
տիրիլ իթմէզտէ. տահա զիեաթէ
տաարը հասէնէ վէ մէմուհէ կէթ-
րիլէպիլլէճէկիլի տէրքեար օլմասըլ-
ա. զաթլէն մալիւմ օլան պու մէս-
լէքէ կէլէճէք սենյակիտէ տահա զի-
եաթէ թազ վիլէթ վէ էճէմիլլէթ
վէրիլմէսի թէմէնի օլունուտուղու
գատար թալրալարըն տալի. կէրէք
մէրլաաթալը. մէմուրիլէթլին հայիզ
օլան միլլէթբէրվէր վէ զայրէթքէ
րուհանիլէրին վէ կէրէք մահէլլի
միւ.թէպէրանընըն մէսաի վէ իզ տա-
մաթը միլլէթբէրվէրանէլէրի սանէ-
սիլտէ թարիլի իսլահաթ վէ թէ-
րազըրեաթտա տէվամալը իլիտիլ-
մէքլէ. քէսպի ֆաիլ ու մէսէրէթ
իտիլէճէկի չիւպէնիլ տիր.

ԲԵՆՈՅԲ ԺԱՆՃԱՎԱՆ ԵՆ.
ԹԵ ՆՈՒԱԻԱՐԱՆ ԵՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՍՊԱՍ
Պարոն Յովհաննէս Յ. Ալան ի պա-
տասխանի մեր Մէճմուլայի Ալպար պա-
տուական լրագրոյ 2315 թիւ թերթին
մէջ տուած յօդուածին. դարձեալ Բը-
չոցին մեկնութիւնը ու Գաւառացի
վերնագրով կը շանայ պատասխանել և
պնդել թէ Քչոցաց կարգման նախա-
կան վախճանը ճանճիլները Ս. Մարմնոյ
և Արեան վրայէն վանելն է. առանց
յառաջ բերելու թէ ե՛րբ և յու՛մէ՝
կարգեալ է առ այդ վախճան.
Բայց դեռ իւր բուն նպատակին ձեռ-
նարկած կարճաժամ յառաջաբանով մը
կ'ուզէ ստգիւտ արկանել մեր վրայ չուրջ
երեք չորս ամիս յետոյ իւր նախկին
յօդուածին պատասխանելուս համար.
Հանդերձ ուրիշ մէկ քանի դիտողու-
թեամբք. որ բնաւ չեն ծառայեր իւր
նպատակին.
Իրաւունք ունի Պարոն Ալան վառն
զի ոչ սակաւ ուշացուցիլը պատասխա-
նը. սակայն պատճառը՝ ինչպէս որ իրեն
ալլայտի՛ն՝ այն է որ կը յուսայիք թէ

եղած աղղարաբանութեանց համեմատ
ինքնին յետս կը կոչէ այսպիսի փափուկ
և նուիրական նիւթի վրայ ըրած ան-
զգայ ճանադատութիւնը. միանգամայն
ալ մեր զբաղեալ անպարագութիւնն էր
որով ժառանգ և միջոց չէինք ունենար
ստեղծ և երկարօրէն գրելու. որով-
հետեւ մեր գործը և զբաղմունքը
հրապարակագիր ըլլալէն կախեալ չէ.
Գաւառացիին լաւ գիտէ թէ Պարոն
Ալան պէտք չունի իրմէն ունեւելու Ս.
Պատարագին նշանակութիւնը. որուն
արդէն այլոց ևս սորվեցնելու չաի քաջ
տեղեակ է միայն կը ցանկար որի պատիւ
Ս. Յորհրդոյն կարգեալ արարողու-
թեանց և ապառուզ վրայ ճանադատական.
կամ ինչպէս ինք կըսէ՝ գրականական
հայեցիլէ չ'անհարկէ. և այն հրապարա-
կաւ ընդդէմ մեր նախնեաց զովքիլ զգու-
շութեան որք սոյն գերմարդկային խոր-
հուրդը գաղտնի կը կատարէին դռնե-
րով վարագորներով ծածկելով զայն ե-
րեխայից. թերահաւատից. ապախարո-
ղաց աչքերէն. որպէս զի չըլլայ թէ
մարդիկ. դատելով ուսումնասիրելով
թիւր մեկնութիւններ ընծայեն. միայն
մաքուր սրտիւ և հաստատուն հաւատ-
քով զօրացեալ հաւատացելոց թոյլ
կուտային ներուպ և հաղորդակից գըտ-
նուիլ այն Աստուածեղէն խորհրդոյն
կատարմանը. յորդորելով զիրենք որ
ամենայն իմաստութեամբ զգուշութեամբ
և անիւ ու երկիւղածութեամբ ի վեր
ընծայեն իրենց միտքերը. Արդեօք չէ՛ին
զայրաւար այն նախկին ճշմարիտ հա-
ւատացեալք տեսնելով՝ որ իրենց որ-
դիւրը այժմ զՍ. Պատարագն չ'այ գը-
րականութեան մէկ անմալի ճիւղը հա-
մարած են. կարօտ կը դատեն քննու-
թեան և մեկնաբանութեան ձեռնհաս
մասնագիտաց յամենայն կարգէ և հա-
սակէ.
Գաւառացիին միտքէն անգամ անցած
չէ վշտանալ շարականաց և Ս. Պատա-
րագի եղանակաց տարբերութեան վրայ
Պ. Ալանին ըրած խորհրդածութեանց
ինչպէս ինք օխալմամբ կը համարի.
Բայց միանգամայն ալ չ'ընար համալիտ
ըլլալ իրեն այս ինչ եղանակաց բուն
հայացի ճշդութեան. և միւսներուն նո-
րամուտ խանդարեալ ըլլալուն. բնա-
կանաբար ամէն ոք իւր սովորածը և
գործածածը կը նախադասէ. առաւել
յարմար և իրաւացի չէ՛ արդեօք Հայ-
կական եղանակներուն իսկական ճշդու-
թիւնը. (եթէ այսչափ դարերու մէջ
անխառն անփոխ մնալ կ'ընար է) բնազա-
ւառներու մէջ որոնել. և ոչ արտաքոյ
օտար երկիրներու և օտարաց ազդե-
ցութեանց տակ եղած տեղերը.
Գալով մեր նպատակին որ է քննե-
րուն գործածութեան վախճանը. կը-
սենք թէ ոչ երբէք քչոց՝ գործի են
յատկացեալ վանելու համար օգոյ մէջ
զանուած ճանճիլները առ ի յարգանս
Ս. Մարմնոյ և Արեան ինչպէս դարձեալ
յանխորհուրդս կը պնդէ Պ. Ալան.

Նախ՝ որովհետեւ մօղուկ վանելու
յարմար գործի չեն. ի սկզբանէ արա-
րածոց մինչեւ ցայսօր ոչ ուրուք միտքէ
անցեր է պնծի կամ արծաթի կլորակ
գործիքով ճանճ վռնել կամ հովացրել.
այս՝ փետրազարդ ճիւղն հոգահարով՝
ինչպէս երբեմն կատարները կընեն եղեր.
կամ վարչամակով ժամանակ մը Յու-
նաց գործածածին նման ճանճիլները կը
վռնուէին. այն ալ ոչ եթէ իրեւ. ի
սպաս Ս. խորհրդոյն համարելով և ան-
խափան գործածելի. ապա թէ ոչ լա-
տինք որ այնչափ նախանձախնդիր են
արարողութեանց չէին թողուր. այլ առ
հարկ է և եթ ինչպէս որ մեզ երբեմն
կը հանդիպի Թալիսնակ գործածել քըր-
տինք սրբելու և այլպէտքերու համար.
Երրորդ՝ եթէ քչոցաց կարգման
բուն նպատակը և նշանակութիւնը ըլ-
լար ճանճիլները վանել. պէտք էր ան-
միջապէս Ս. Մարմնոյ և Արեան վրայ
ցնցել անդադար մինչեւ ցվըր. ուր
ընդհակառակն մեր քննները երկուս-
տեք ոչ սակաւ բացակայ բունեղով կը
գործածուէին մինչեւ սրբութիւն բազ-
մացները. այնուհետեւ տակաւին խոր-
հուրդը սեղանին վրայ՝ և չճաշակուած՝
բոլորովին կը լուեն քչոցները. սակայն
ոչ և ճանճերը որք անդադար կը բըզ-
զան օդոյ մէջ. Պ. Ալան քաջ մտադիր
թող ըլլայ որ միայն երգեցողութեանց
միջոցին կը ճոճեն քչոցք. իսկ անից
դուրս բնաւ երբէք սովորութիւն չէ
առանձին երեքները.
Երրորդ՝ խիստ աղէկ կըսէ Պ. Ալան
թէ տաք երկիրներու աւելի յարմար են
քչոցները. ուստի պէտք չիլայ ցուրտ
երկիրները և ձմեռ ժամանակ գարունն
ու աշունը գործածել ճանճերուն հետ-
քը անգամ չ'երեւցած ժամանակ.
Զորրորդ՝ ի՞նչ հարկ կար առ ի յար-
գանս Ս. խորհրդոյ բոժոժներով զար-
դարել ճանճավանները. և անպատճառ
վեցթեւեան Սերովբէից ձեւ տալ ա-
նոնց. լուռած է երբեք բոժոժ գործա-
ծել ի վանումն մօեղաց. կամ տեսնուած
է քչոց մը որոյ վրայ հրեշտակի կերպա-
րանք չի գտնուի. միթէ՞ այն հոգեղէն
զուարթնոց պաշտօնն է ճանճ վռնել և
օգերը մաքրել.
Հինգերորդ՝ եկեղեցւոյ դասդաս պաշ-
տօնէից կարգին մէջ ինչպէս աւելածու՝
դռնապան. ջահընկալ. բուռվառակիր
և այլն. կարդացուած է երբէք կամ սու-
ած է ուրեք նաւ կարգ մը ճանճավան
հովանիլներու. ինչպէս որ Պ. Ալան
կ'ենթադրէ քչոցակիր սարգաւազաց
համար.
Վեցերորդ՝ եթէ քչոցաց նպատակն
Պ. Ալանին պնդածին համեմատ ըլլար.
պէտք էր յայնժամ միայն Ս. Պատարա-
գի ատեն. և այն ալ առկէ կերէքէն
վերջ անդադար ցնցել. այլ ևս ծաժ-
կոցներու կապարիչներու ի՞նչ հարկ կը
մնար Ս. խորհուրդը պահպանելու հա-
մար. սակայն Պ. Ալան եթէ լաւ մը
ուսումնասիրէ Ազգային Մարտոցները.

Տօնացոյցերը, օրհնութեանց և ձեռնադրութեանց գիրքերը, կը տեսնէ որ ամէն եկեղեցական հանդիսութեանց մէջ միւս սրբազան սպասուց կետ քնոցներուն ևս անպատճառ գտնուելը կը հրամայեն: Այսպէս եկեղեցւոյ օծութեան, խաչ վերացման, Ս. Միքայիլ օրհնութեան, թափօրներու, դանդաղ և այլն և այլն, խրատագիրներու մէջ միշտ կը կարդացուի «Եւ երանելի դուրս խաչիւ մոմեղինօք բուռնաբար քնոցք և ամենայն սպասուց»: Եթէ մտադիր ըլլայ Պ. Ալան՝ կը տեսնէ որ ցայսօր անխափան ամէն հանդիսութեանց մէջ կը գործածուին քնոցք. քողազարդ խաչերը, եկեղեցւոյ հիմունք, բերանները ամրապնդել՝ շիշերու մէջ Ս. Միքայիլ, ձեռնադրելի Քահանայ, Եպիսկոպոս և այլն ունին հարկ մը ճանճերէն պահպանուելու համար քնոցաց կիրառութեան:

Պ. Ալան գուցէ քել՝ քնոց բառին նշանակութեան և հնչումն թիւր իմացութեամբ կ'ընթադնէ թէ քնոց ճանճական ըլլան, սակայն մտադրելու է որ Հայերէն լեզուի մէջ քել և քնոց այլ և այլ իմաստ և նշանակութիւն ունին. այսպէս քել՝ վարել, յառաջ տանիլ, հրել, մղել, վանել, նոյնպէս նաև քնոց՝ վարող մղող: Հայաբնակ գաւառներու մէջ ցայսօր քնոց կը կոչուի այն բարակ մարգ ցուպը որով գառնարծներ ըզգառերը կը քնեն. քնոց այն լիստեայ գործեն որով երդիքներէն ձիւնը կը մաքրեն. տճ. սիւրկիւ. քնոց նաև եզները կ'ովերը վարող երկայն գաւազանը տճ. էօյէնտէրէ. բայց լսուած չէ երբէք գաւառաց մէջ ճանճականը և հոգիւնը քնոց կոչելու: Եթէ այդպէս տարօրինակ մեկնութիւն տանք քնոցներուն, հետեւեալս միւս այլ ամենայն սպասք ալ իրենց նշանակութիւնը կ'ունենան. որով երբէք համարձակել է ըսելու թէ բուռնաբար նպատակն է՝ եկեղեցւոյ օգը մաքրել բազմութեան արտաշնչութենէն քնոցաւոր հոտերէ ինչպէս բողոքականը կըսեն, նոյնպէս ծնծղայներուն շապիկներուն, քահանայական զգեստուց և այլն տեսակ տեսակ անվայել մեկնութիւններ տալը անհնար բան չէ: Եկեղեցւոյ ամէն սպասք ի նշան ներկայգործեալ ըլլալուն յատուկ յատուկ օրհնութիւններ ունին. կարդացուած է արդեօք ճանճականի ալ առանձին օրհնութիւն մը:

Պ. Ալանին այս ծուռ ենթադրութեան պատճառներէն մէկն ալ այն է, որ կարդալով կամ լսելով թէ երբեմն լատինացւոց թով փետրազարդ ի փետրոց սիրամարգի հովանար, և յունաց մէջ ի քրտանէ թաշկինակ կայ եղեր, կը հետեւցնէ թէ ուրեմն մեր քնոցներն ալ նոյն նպատակաւ կարգեալ են, վասն զի մեր Եկեղեցին բնաւ առանձին բան չունի, ամէն բան առած է օտարներէն. եթէ այդպէս է ուրեմն որմէ՞ն առած է Հայոց եկեղեցին անասակ բաժակը, վարաքոյրի գործածութիւնը, մատաղը, քնոց պատարադը, Միքայիլ և Յայտնութիւն ու Մկրտութիւնը միանգամայն յունուար վեցին կատարելը և այլն: Եւ ի կատար սխալ ե թէ օտարաց մէջ Յիկայ քնոցի գործածութիւն, ահա Յոյնը ունին ճիշդ մերինին նման, Մարոնիք կը գործածեն ցայսօր: Օտար ըսելով կարծենք թէ միայն լատինները կը հասկնայ Պ. Ալան. իրաւունք ալ ունի թերեւս՝ վասն զի միայն անոնց արարողութիւնը տեսած է, սակայն այսպիսի կարեւոր խնդրոյ մը վրայ վճիռ տալու համար պէտք է աւելի Արեւե-

լեան հին և նոր ազգաց արարողութիւնները ուսումնասիրել՝ որոց մէկն է նաև մեր ազգը, և որոց մօտ ու դրացի ըլլալով՝ բնականաբար անոնց առաւել նմանելու պիտոր աշխատէր ծէսերու մէջ: Հին Եգիպտացւոց՝ Երուսաղէմի՝ Անտիոքայ՝ Կեսարիոյ՝ Ասորոց եկեղեցիներէն որչափ բաներ առել են մեր նախնիք որ յունաց և լատինացւոց մէջ չիկան: Դռնբացը, Ուրնկուան և արիւ շատ մը արարողութիւններ անոնցմէն առնուած ըլլալը աներկբայ է:

Միւս այլ պատճառը՝ մանաւանդ թէ իւր կարծեաց յենարանն է Հայկազնեան բառարանը, յորում քնոց բառին առջեւ դրած նշանակութիւնը դիտմամբ յառաջ չի բերեր վասն զի իւր ենթադրութիւնը բոլորովին կը ցրի, և իրեն նպաստաւոր չէ բնաւ: Մենք հոս յառաջ բերենք զայն, և ողջամիտը ուշի ուշով թող քնեն թէ ի՞նչ մեկնութիւն կընծայէ քնոցաց այդ բառարանը: Քնոց, քնոցանի. յն. ուիթիտիօն, լատ. քնոցալուս, վէնիթիւսիօնի - ինքնութեամբ թիւր, գործի քնոց զճանճ, ճանճական, հովանարիչ, տճ. եէլազէ, սինէլիք, իսկ յեկեղեցւոյ քնոց կոչին բոժոժազարդ ճօճանակը զոր շարժեն սարկաւազները առաջի սլատարագի, և առ յոյն նաև ի ժամու ընծայաբերութեան հովանի առնեն ի վերայ ընծայիցն, ըստ որում սկաւառակ քնոցաց ունին զպատկեր Սերովբէից և Քերովբէից ուր քաշիկ մտադրելու է, որ քնոց քնոցանի բառին առաջին նշանակութիւնը դնելէն յետոյ, (որ առանց ցուցման յարմարական կարծիք մըն է) անմիջապէս «իսկ շաղկապով կը յարէ» իսկ յեկեղեցւոյ, որոյ իմաստն է թէ թէպէտեւ քնոցին հասարակ նշանակութիւնը ճանճական հովանարիչ ալ ըլլայ, սակայն յեկեղեցւոյ քնոցք ճանճականը հովանարիչ չեն, վասն զի Լիւթիւտական կերպարանք ունին և այլ ինչ կարգեալ են զոր ապա նախնեաց վկայութեամբը կը հաստատէ: Ուր թողունք որ արտաքոյ եկեղեցւոյ ևս քնոց բառին ճանճական հովանարիչ նշանակութիւնը միայն այդ Հայկազնեան բառարանին մէջ կերեւայ, և այն առանց ցուցմանց ինչպէս ամէն մէկ նշանակութեանց համար նախնեաց մատենադրութիւններէն մէկ կամ քանի մը վկայութիւն յառաջ կը բերէ, իսկ այս տեղ ճանճականի իմաստին բնաւ վկայութիւն մը չէ բերած, միայն քնոց բայը Ագաթանգեղոսին մէջ ճանճերու համար ալ լսուած ըլլալուն՝ ենթադրութեամբ ուրեմն քնոցն ալ ճանճական պէտք է իմանալ արտաքոյ եկեղեցւոյ կարծած է, վասն զի միայն Հայկազնեան բառարանն է որ այդ իմաստը կուտայ. իսկ անկէց յառաջ Միքայիլ Աբգայն, և անկէց ետքը Զախլախեանին բառգիրքները բնաւ ճանճականի յիշատակութիւն չեն ընել, ինչպէս նաև ամենայն բառարանք,

Իսկ այն մեծանուն ասորագէտ Աստուածաբան եկեղեցական պատմիչ և մեկնիչները զորս իրեն համաձայն կը կարծէ, նախ որ ինչպէս կանխաւ ըսած ենք լատին ըլլալով եթէ այդպիսի բան մը ըսած են անշուշտ իրենց փետրագիրք այժմ անգործածելի հովանարին համար ըսած են, մեր քնոցները բոժոժները հրեշտակատիպները և ոչ իսկ լատին կամ միտքերուն անցուցած են երբէք և ի կատար այդ յիշելոց սյուրբինակ մեկնութիւն տալը Պ. Ալանին միայնակ անհատական ենթադրութեան վրայ հիմնուած է, վասն զի միայն անուններն յիշելը բաւական կը համարի՝ առանց խօսքերնին յառաջ բերելու, անշուշտ

դիտմամբ Հազկազեան բառարանէն բերած վկայութեան նման իրեն նպաստաւոր չըլլալուն պատճառաւ:

Արդ ի՞նչ են քնոցք, ի՞նչ նպատակաւ կարգեալ են եկեղեցական հանդիսութեանց մէջ ընդհանրապէս, և ոչ միայն պատարագի առնել ինչպէս սխալմամբ կը կ'սրծէ Պ. Ալան:

Քնոցն է նուագարան մը բոժոժազարդ, կամ քաղցրահնչիւն ճօճանակաւոր ծընծղայ՝ ինչպէս կը կոչէ զայն մեծանուն Զամէեան վարդապետը սաղմոսաց մեկնութեան մէջ, նուագարան մը որ ի սկզբանէ հետէ կը գործածուէր թէ հրեայից պաշտամանց, և թէ հիթանոսաց կրօնական հանդիսից հարսանեաց և ուրախութեանց ժամանակ, մէկը մէկուէն քնոց շատ տարբերութեամբ ձեւերու: Հրեայց որ Եգիպտացւոցմէն առնուած էր և մէնառնէ յիշում կը կոչուէր՝ որ ցնցել երեքցնել կը նշանակէ, էր գաւազան երկայն իբրեւ վերտասան կամ ութեւտասան մատ, զոր ուղղորդ բռնելով կերերցնէին, և բոժոժները կամ զանգակիկները առդին անդին կը շարժէին:

Իսկ Եգիպտացւոցը, կըսէ Գազիմիր Գուլամ Երահուլ Զահէտը, էր նոյնամեւ, միայն գաւազանները քնոց մը կարճ և էր խորհրդաւոր նուագարան մը զոր ուրախութեանց և կրօնական հանդիսից ժամանակ կը գործածէին: Եթէ կը համար Պ. Ալանը հրամայէ քովերնիս գայ և ցուցնենք իրեն նախնեաց քնոցներուն նկարը ի կարգի այլ նուագարանաց իւր յատուկ ձեւով անուամբ և նկարագրով՝ նուագարան մը՝ որ մեր դիցապաշտ նախնեաց ալ չէր անծանօթ մինչ վիպասանք գողթան բամբուկ գողթաններով կ'երգէին իրենց դիցապաշտ քաջութիւնը, և նոյն իսկ ցայսօր կը գործածուի երաժշտութեանց ներդաշնակութեանց առաջին: Եթէ նոյնպէս ձանձի Պ. Ալան հանդիսատես չինէր ուրախօրհուրդանողական հանդիսից պիտի աշօք բացօք տեսնայ որ ազգի ազգի նուագարանաց մէջ նախ քնոցը կը յառաջէ իւր քաղցրահնչիւն խղուերթիւնովը: Տակաւին նորահաս երիտասարդ ըլլալով Պ. Ալան չէ տեսած այն քնոցները զոր կանխաւ կը գործածէին կուսակալք իրենց իշխանավայրը հանդիսաւոր մուտք ըրած ատեններն, ուր ամենէն յառաջ կերեւար հեծեալմը քնոց ի ձեռնին՝ զոր անդադար շարժելով երբեմն ալ ուղղորդ քանի մը կանգուն բարձրութեամբ վեր վեր նետելով կը բռնէր: Ուստի ոչ նորահաս ինչ է քնոցը, ոչ ճանճական, և ոչ հովանար, այլ խորհրդաւոր նուագարան մը յայտարար ուրախութեան յարգանքի, զգաստութեան և արթնութեան պատրաստ կեանքու: Ի՞նչ էին արդեօք այն զանգակիկները՝ որով Աստուած հրամայեց Մովսէսի Քահանայապետին պատմուածանին զգացքը զարդարել չորջանակի կախելով, և այն չորս հարիւր արծաթի ոսկեպատ զանգակները զոր Սողոմոն իմաստուն սրբութիւն սրբութեանցին չորջը կախեց, եթէ ոչ խորհրդաւոր նուագարանք, նշանակը արթուն գուարթուն և յարգական ըզգացմանց:

Նախնեաց գործածած քնոցաց սկաւառակը ինչպէս նկարներուն մէջ կերեւայ՝ դատարկ էր, ի՞նչ է ապա վեցութեան սերովբէից ձեւը որ մեր քնոցաց վրայ կ'երեւայ, և ի՞նչ է անոնց նշանակութիւնը, կամ երբ և յուսմէ հաստատեալ են:

Ոչ եթէ ինքնահնար մեկնութեամբ և առանձնական կարծիքով որպէս սովոր է ընել Պ. Ալան, այլ նախնի Ս. Հարց և Եկեղեցւոյ վարդապետաց վկայու-

թեամբ կըսենք և կ'ապացուցանենք, թէ սերովբէից ձեւը առնուած է այն վեցութեան քերովբէներէն զորոնք Մովսէս մարգարէն Աստուածազգեցիկ հրամանաւ տապանակութիւն վրայ հովանի ըլլալու համար գետեղեց հաստատելով զանոնք՝ ի վերայ ճախարակի ինչպէս որ ելլից գրքին մէջ կը կարդանք, ուր տեղ Հրէից թաղմութեւ կ'եւելցնէ թէ այն վեցութեան սերովբէք անդադար ի շարժման էին, ինչպէս ըրաւ նաև Իմաստուն Սողոմոն յար և նման ձեւով Սըրբութիւն սրբութեանցին վրայ, որուն զգալի օրինակը տեսաւ Եսայի մարգարէն Ովսեայ թագաւորին օրովը՝ զԱստուած բազմեալ յԱթոռ մեծվայելչութեան և չորջանակի թեւաքողեալ վեցութեան սերովբէք ինչպէս որ դարձեալ տեսաւ Յովհաննէս Աւետարանիչը յերկնային Երուսաղէմ:

Մեր Եկեղեցւոյ նախնի Ս. Հարց և վարդապետք՝ որք հիմնադիր հեղինակ և կարգադրիչ են ազգային արարողութեանց յայտնապէս զայս կը բարոյզեն: Ս. Ներսէս Շնորհալին Նքեսիոյ ողբին մէջ կըսէ զգործաթեղէն և զսկեղէն՝ զանօթ սրբոյ պատարագին, զանակ բուրման անուշ խնկին և հնչող քնոցանին: Նոյնը քնոց մը ետքը Տաճարին աւերմունքը ողբացած ժամանակը սեղանին պղծութեան վրայ խօսելով կը յարէ անդին քնոցները յիշելով անդ ուր հրեւշտակըն հնչէին, և սերովբէք սաւառնէին. . . յորժամ երկնից թագաւորին՝ գալուստ ինէր յեկեղեցին: Շնորհալին դարձեալ յառաջ Յովհաննէս Իմաստասէր Հայրապետը Եկեղեցւոյ ճառին մէջ կըսէ յայտնապէս, «և քնոցան հարուստ զօրինակ ունի սրբոց և սերովբէիցն» զոր Դանիէլ եցոյց հազարք հազարաց պաշտէին զնա:»

Պ. Ալան բնաւ չի երկբայոր թէ մեր Լուսաւորիչը որ Կեսարիոյ Եկեղեցւոյն գողք ծնաւ և զարգացաւ, իւր նորահաստ Եկեղեցւոյն արարողութիւնները յար և նման անոր հաստատեց. արդ ճառընտրաց մէջ կը կարդանք թէ Ս. Բարսղի այն հրաշալի պատարագին մէջ ուր սարկաւազները քնոց կը բռնէին, ոչ ապաքէն ճանճ վնտեղու համար, զի երկնաւոր տեսիլ մը էր այն սքանչելեօք երեւեալ, և յայս սակա ի նշան երկու լուսեղէն սերովբէից որք երկու կողմը կ'երեւէին քնոցները իբրեւ զքերովբէս հնչելով, և քերովբէից նման սաւառնելով սովորութիւն եղաւ յայնժամ և ցայսօր նոյն Ս. Հայրապետին հին պատահաններուն մէջ ձեռքերնին քնոցով երուստեք կրկին հրեշտակներ նկարած կ'երեւան՝ որոյ պաշտօնը սրբոյն երեսնէն ճանճիկները վանե՞լ է արդեօք. ապա ուրեմն քնոցաց սնկաւառակին վրայ եղած հրեշտակաց կարգումը և նախապէս է նշանակ և նմանութիւն այն վեցութեան սերովբէից և քերովբէից՝ զոր վերը յիշեցինք, և քնոցաց բոժոժները նուագարան խորհրդաւոր և հնաւանդ միանգամայն ալ նշանակ դողալու և սաւառնելու փերովբէից առաջին անմահին:

Իսկ թէ քնոցք երբ և յուսմէ հաստատեալ են Արեւելեան ամենայն ազգաց մէջ ընդհանրապէս, ահա դէպ ի վեր անգոր յառաջմամբ ժամանակ կը տեսնենք Լաւրոնացի, Շնորհալի, Յովհաննէս Իմաստասիրէն մինչեւ ցերորորդ դար Ս. Բարսղի օրերը: Իսկ անդին եւս յառաջ լսէ ինչ կըսէ Ս. Ներսէս Լամբրոնացին Պատարագի մեկնութեան մէջ Եկեղեցւոյ երգեցողութեանց արարողութեանց և սպասուց վրայ խօսած ժա-

մանալը՝ յորոց կարգի նախադասներէն մին ալ զընդոցները կը համարի՝ Վայց մեզ ըստ նոցա նմանութեան ծածկապէս է պարզեցեալն այսինքն Աստուածաւանդ-օրինօք, յորոց պատշաճեալ սահմանեցաւ զանազան կարգ Եկեղեցւոյ նիւթական նշանակօք ըստ մեր հաստոյութեան և զայս աւանդութիւն ճշմարիտ կարգաւորութեանս որքան ինչ կատարեմք, յԱստուածայնոց հարցն մերոց դրով և առանց գորոյ հաստատուեցաւ ի մեզ (Լամբ. 233), իսկ թէ Աստուածային սուրբ Հարք մեր յորոց ուսեալ հաստատեցին ի մեզ ցայդ-կարգաւորութեամբ, կը պատասխանէ նոյն սուրբ «ապա վայելչապէս դասը սուրբ Առաքելոցն՝ աշակերտելոցն հաւատովք ուսուցին ճանաչել զգալեօք պատկերօք, զերկնայինսն, և բազմազանութեամբ զծածուկսն, և նիւթովք զանախութեան, և մերովքս զգերագոյնսն, և զայս գորով և անգիր ետուր մեզ (անդ)։ Ամէն տարօրինակ կարծիք փարատելու և թիւրիմաց մեկնութիւնները լուծելու համար նոյն անմահ Լամբրոնացի համարձակ քարոզելով կը հարցնէ՝ «այսուհետեւ խնդրելի է, ուստի եգիտ զայս տեսակ ձեռոյ կերպարանաց Եկեղեցի . . . Արդ խուզեալ ճշմարտապէս գտանեմք զայն Աստուծոյ հրամայել՝ Մովսէսի, ըստ այնմ՝ զոր ասէ առաքեալ՝ որք առակաւ և օրինակաւ երկնաւորացն ի վասն ժամուն պաշտէին»։ Բայց դու մի ընդգէմ բերի՛ր թէ զըստուեր հանգերծելոցս ունէին օրէնքն, և հինն անց . . . արդ զապագայոցն երկրի, և զերկրաւոր զոհից սովորութիւն և ի՞նչ եկեղեցի . . . Բայց զներքին խորանսն որ երկնի և երկնից երկնի յարացոյցք էին ըստ Առաքելոյն առ և ընկալաւ, և զիւր սովորութիւնն այսպէս հաստատեալ (անդ 145, 146)։ Արդ բանիցս հետեւութիւնը ինքնին յայտնի բացայայտ և անուրանալի ճշմարտութիւն մըն է թէ քննք ոչ եթէ ճանճալան մօեղակալած և հովհար են, այլ նուիրադործեալ նուազարան և սրբանեալ սպասք Եկեղեցւոյ առ հասարակ ամէն հանդիսութեանց մէջ, ի գործածութիւն բոլոր Արեւելեան Ազգաց, ընկալեալ ի Սուրբ Հարց, Առաքելոց և Աստուածուստ աւանդեալ նախահարց և նախամարգարէին, և թէ որչափ յարգութեամբ պէտք է զայն մեկնաբանել առ ի պարտ ու ապառաջ յարգանս սուրբ Խորհրդոյն։

Պ. Այսն բնաւ կարեւորութիւն չի տալով էմանուէլեան Պօղոս Գերապայծառին հեղինակութեանը՝ զոր մենք յիշած էինք, կըսէ թէ տարակոյս չունիմ որ այդ մատենան զիս և զուրիշները պիտի չի կարենայ գոհացնել, քանի որ Գաւառացին իր պատասխանին, ինչպէս կ'ենթադրեմ իբրեւ միակ եւ զլիսաւոր ազգիւր գործածած ըլլալու է զայն. չենք գիտեր թէ իրեն աղբիւր համարած աստուգէտները ի՞նչ կարեւորութիւն և հեղինակութիւն կրնան ունենալ, եթէ ստուգիւ այնպէս մեկնած են ընդոցներու նպատակը, այնչափ Աստուածաբանալ Հարց և Աստուածիմաստ Եկեղեցւոյ վարդապետաց յայտնի բացայայտ վկայութեանց դէմ։

Գաւառացիին

Ի Կ. Պօլիս, Բերա 31 Մարտ 1892

ԽԱՐԻՃԻՆԷ

ՊԱՆՈՒ ԻԶԻՆՏԷ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷ

Եկրօքատա վէ պա խուսուս Բուսիս իւր Այմանիս արասընտա պիւր

մուհարէպէ զուհուր իտէճէք օլուրսա, իւր թօր սէտալարը նէ՝ գարատա, նէ՝ տէրեատա իշիտիւմէ-երիւ, 19 ունճու ասըր մէտէնիւնէ-թին սօն սէնէլէրինէ եադըլաճադ սուրէթտէ հալատա իշիտիւմէճէք տիւր։

Բուս զադէթալարընն իֆատա-թընա ինանըլաճադ օլուրսա, 15 կիւնտէն պէրի տիւրքի, վարչալիա, Պրէշգօֆ վէ Միւլթիդի էհալիսի պիւր գալ տէֆալար հալատա աղամէթլի պալօնլարըն ճէվէլան իյլէտիլէրինի կէօրմիւլլէր տիւր։ Պու պալօնլար Միլլէրիա գըլթասը թարաֆընտան եանի Այմանիստան կէլմէքտէ օլուրսա, սուրէթի սէվլ ու իտարէլէ-րինէ նէզարէն, իսթէնիլէն տօղրու-լուդա սէվլ վէ թահրիք իտիլմէ-լէրի սահէսինտէ միւլթիւն տէրէճէ հաիլի միւլթէմէլիւնէթ օլուրսալար զանն օլուրսալար։

Մէզըիւր պալօնլար՝ ադչամըն սաաթ 10 ու իւր Գունտա Բուսիս հուսուսուսու կէլէրէք, պիւր միւտ-տէթ հալատա ճէվէլան իթտիք-տէն սօնրա, եարը կիճէտէ Այմանիստա ալտէթ իտիւրլար իմիշ։ Պալօնլարըն իտարէլէրի քէնտիլէ-րինէ իհալէ օլուրսալար օլան պալօն-լարը պաղը տէֆա օ գատար գէմի-նէ եաղըն եերլէրտէն կէլիւրիւր-լար իմիշքի, Բուսիս քէօլլէրի պալօն իշինտէ պուլունանլարըն Բու-րուսիս իւնիֆօրմասը կիւնիմիշ օլ-տուրլարըն կէօրիւրլար իմիշ։ Էքսէրիս պալօնլար՝ գէմիւնտէն եա-րըմ սաաթ գատար մէսաֆէտէ գը-մլլաւանմադըրըն պուլունարադ, զի-եալի էլէքթրիք աքս իթտիլմէքտէ, վէ պու սուրէթլէ աղաղտա ճէրէ-եան իթմէքտէ օլան ահվալէ քէս-պի վուգուսի իյլէմէքտէ տիւրլէր։ Պունտան պալօնլարտա պու-լունանլար՝ էլէքթրիք զիւստընըն եարտըմլլա խարիթա ալմադտա, Բուսիս իսթիհքեամալթընը բլան-լարըն թէրթիպ իյլէմէքտէ, վէ Բու-սիսլարըն թէտարիքեաթը հար-պիւնէ իշին նէ եաքմադտա օլտուր-լարըն տախի անլաւադտա տըրլար։ Պալօն ուշուրուլարըն պէօլլէճէ արթմադտա օլմասը՝ Բուսիս էֆ-քեարը ումուսիւնէսինճէ խայլիճէ հէեէճան վէրմիշ տիւր։

Հաթթա պիդղաթ հիւլթիւմէթ տախի պալօնլարտան պիւրիսի եերէ տիւրիւպ տէ պալօնլարըն տիւրըն չըգաճադ օլուր իսէ, տէրհալ թու-թուլուպ հապս իտիլմէլէրի հադ-գընտա էմր իթա իթմիշ, վէ Սվէթ նամ Բուսիս զադէթասը՝ պու կի-պի թէտապիւրին պալօն ուշուրուլ-լարըն մէն իտէմէեէճէկինի, վէ իհթիմալի գալիէ կէօրէ, հուսու-տու կէլէն պալօնլարըն, Թուրէն նամ Բուսիս գալէսինտէն պէր հալա իտիլմիշ սապիթ պալօն օլ-տուրուսու պիւ պէեան, պունտան էվլէր Բուսիստան Բուսիստա կէ-լէն կիւլթէրինիլէր իւզէրինէ աթէշ իտիլմիշ կիպի, պալօնլար իւզէրի-նէ տէ իհթալ աթէշէ, հիւ տէյիլ իսէ պալօնլարըն թէլէֆ իտիլմէ-սինի թէքիլթ իթէքտէ պուլունմուշ տուր։

Հալպու քի Բուսիս զապիթանըն-տան պիւրիսի՝ պունա իթիւրադ իւր, Այմանիստան կէլէն պալօնլար էք-սէրիւնէթլէ իւշ պին մէթրօ եիւք-սէքտէն կէլմէքտէ օլտուրլար ճի-հէթլէ, տանէ իւր քէնտիլէրինի վուրմադ միւլթիլ օլտուրուսու, վէ պունտան պալօն պիւր պալօնու ա-ղաղընա տիւրիւմէք իշին, էն աղ իւզէրինտէ 100-120 տէլիք ալմադ-լաղըմէլէճէկինի, վէ Այմանիսալ-լարըն պալօն ուշուրուլարըն մէն իթմէք իշին պիւր թէտալիւր վար իսէ, անըն տախի, Բուսիսլարըն թա-րաֆընտան տա իմալ օլունաճադ պալօնլար պէրհալա իտիլիպ, պու սուրէթլէ տախիլի գաղատա պիւր պալօն իհրա իտիլմէսինի թալսիւնէ իյլէմիշ տիւր։

Միւլմալիլէյիսի գալիլիւնէ, Այմա-նիս հուսուսուսու եաղըն օլան Բուսիս մէվադըրի հարպիւնէսինտէ հէր պիւրիսի 30-40 նէֆէր միւսէլլաճ ասքէր ալապիլէճէք ճէսալմէթտէ սա պիթ պալօնլար իմալ օլունուպ, Բուսիստան պալօն կէլիւրի կէօ-րիւր կէօրիւլմէք, Բուսիս պալօն-լարըն տախի պէրհալա իտիլմէլի, վէ իքի պալօն պիւրի պիւրինէ եա-գըն կէլիւրի զէման ասքէրլէր՝ Բը-րուսիս պալօնլարըն իւզէրինէ աթէշ իթմիլի իմիշ։ Հալպու քի Բուսիս պէօլլէ պիւր թէտալիւր իթ-թիւրադ իտէճէք օլուրլար իսէ, Այ-մանլար տախի օնա կէօրէ մուսմէ-լէտէն կէրի տուրմաեաճալարըն-տան, եաղընտա իւր պալօն մուհա-րէպէլէրինի պալանմըլ օլտուրու-լիւրիսիլէպիլէճէկինտէ շիւպհէ իտի-լէմէք։

ԷՍՆԱԻ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՏԷ ԲԱՐԻՍԻՆ ԻԱՇԷՍԻ

Պիւր մուհարէպէ զուհուրինտէ, Բարիս էհալիսին սուրէթի իաշէ-սի հադընտա Ֆրանսա լէվաղիմ իտարէսի թարաֆընտան հարպիւնէ նէզարէթինէ թադտիմ օլունան պիւր լաիհանն խիւսասի մէալինէ կէօրէ, Բարիս շէհրինի միւտաֆտա-եա մախսուս օլուպ, էն իյէրտէ պուլունան իսթիհքեամաթտան պիւր իտթ շէքիլէճէք օլուրա, պիւ-թիւն Սէն վիլաեթի իւր Սէն-Է-Մարն վիլաեթիին իւշ նահիւսի վէ Սէն-Է-Ուադ վիլաեթիին պիւր գըմը մուհիմի պու խաթթ տա-խիլինտէ գալըր քի, օն թահրիլի նուֆուստա պուրալարտա սաքին էհալիսին 3,300,000 քիլի օլտուրու-թէհադգուգ իթմիշ տիւր։ Սօնրա-տան սիլաճ ալթընա ալընաճադ ա-սաքիլ իւր պիւր մուհասէրէ իհթի-մալի զուհուր իյլէտիլի զէման Բա-րիստէն չըգաճադ էհալի նաղարը տիդգաթա ալընը, վէ տիլէր ճի-հէթտէն Բարիս միւտաֆտալարն մախսուս օլան ասաքիլ տախի հի-սապա գաթըլաճադ օլուրսա, մու-հասէրէ էնասընտա Բարիստէ իւշ միլեօն նուֆուս իաշէ իթմէք լաղըմ-կէլէճէկին թէհադգուգ իտէր։

Պիւր մուհարէպէ զուհուրինտէ, Բարիս մուհասէրէ իտիլէճէք օլուր-սա, իտարէի ասքէրիւնէ 3 միլեօն

էհալիսի վէ ասքէրի իաշէէն մախ-սուս օլան լէվաղիմէ իհթիւսաճ կէօ-րիւնտիւքէ, աղ աղ իտարէի պէ-լէտիէնէ թէսլիմ իտէճէք, վէ ի-տարէի մէդքիւրէ թարաֆընտան տա գասապլարա, պադալլարա վէ սալի-րէնէ վէրիլէճէք, վէ անլէրին աղըգ-պուլունտուրաճադլարը միւլթէտա-տիպ մաղաղալար տախի խալգա սաթաճադ տըր։ Փալիլեանա, քէն-տիսի իշին լաղըմ օլան գալիլէրին նէրէտէն ալաճաղընա տախի պիւր քեաղըն վէրիլէճէկի կիպի, պու քեաղընտա լաղըմ օլան գալիլէրին նէ զէման ալընաճաղը տախի պէ-եան օլունաճադ, վէ պու սուրէթլէ թէվլի մահէլլէրինտէ իդտիհամ վուգուրինէ մէյտան գալմաեաճադ տըր։

Բարիս շէհրինի ալթըն այ իմթի-տա իտէճէք պիւր մուհասէրէնէ տաեանմադ իւզըն իդթիլա իտէն լէվաղիմին միդտարը տախի մէզ-քիւր րաքօրտա կէօսթէրիմիշ տիւր, վէ շիմտիքի ֆիւսթաթա նէզարէն, պու լէվաղիմի թէտարիք իթմէք իւզըն 500 միլեօն ֆրանգ սարֆը իդթի-գա իտէճէք տիւր։

ԹԵԼԵԿՐԱՖ

Բոմա 14 ապրիլ. - Հէյեթթի վիւ-քէլա իսթիֆասընը վէրմիշ տիւր։

Եննի գապիլէթօնուն վաղիֆէի թէքիլի՝ գրալ հաղըթլէրի թարա-ֆընտան մարքի տի Բուսիսիլէ թէվ-տի իտիլմիշ տիւր։

Բոմա 14. - Մէլիսի աեան վէ մէ-պուսանտա իթա օլունաճադ մալիլէ լաիհալարընա տախի մէլիսի վիւ-քէլատա զուհուրա կէլէն պիւր իս-թիւրաֆ իւզէրինէ մարքի տի Բուսի-նի, գապիլէթօնուն իսթիֆասընը գրալ հաղըթլէրինէ թէպիլի իյլէ-միշ տիւր։ Գրալ՝ հէյեթթի ճէտիտէ-նի թէքիլի մէմուրիլէթին մարքի տի Բուսիսիլէ իհալէ իյլէմիշ տիւր։ Իշպու պուհարանն սուհուլէթլէ պէրթարաֆ իտիլէճէկի զանն օլու-նուեթ։

Պէրլին 14. - Պէլէտիլէ աղաղը իւր պիւր հէյեթթի մէպուսէի պէլէտիլ-տէն միւրէքքէպ օլարադ ախի-րէն ագա օլունան պիւր ինթիմա-տէ, Պէրլինտէ պիւր սէրկիլի ումուսի քիւլտար հադընտաթ թասալվուր՝ քէմալը մէմուրիլէթլէ թէպադըր օլունարադ, պու թասալվուրուն մէվլըրի ֆիլիլէ իյսալի իշին մուսվէ-նաթը միւլէսիլէ ինքասընա գարար վէրիմիշ տիւր։ Իշպու գարար՝ Այմա-նիս թիւարէթ օտալարընա թէպիլի իտիլէճէք տիւր։

Բէթրէսպուկ 14. - Նէշը օլունան պիւր էմրնամէի հիւքմարի մուհի-պինճէ, մէմալիլէր էնէպիլէտէն Բուսիստա հիւքթի իտէնլէրին վէ հաթթա պուլունարտան Բուսիս թա-պիլիլէթին տուլուլ իյլէեէլլէրին՝ օրթօտօգ մէզհէպիլի գապուլ իթ-մէտիլէք, Վօլիլի վիլաեթիինտէ շէհրիլէր խարիճիտէ իգամէթ իթ-մէլէրի վէ էմադ իշթիւրա իյլէմէլէ-րի մէն օլունմուշ տուր։

Մ. Թը Կիլէրսին հալի ֆէնալաշը-եթ։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

ԹԵՎԱԶԱԹ

Խորհրդի թերթն օտար մու-
հիմն միւստի Շիւքրի էֆ. հաղ-
րէթը թերթն թերթի ուղիւ սընթը
էվլէլի թերթն է.

Թրապիզոն վրանէթի տախիլնուն
Թրեպիզոն գաղտնի գաղտնիքը
Շիրան գաղտնի գաղտնիքը Խորա-
հիմ Լու թերթի էֆ. Շիրան գա-
ղտնի գաղտնիքը թերթի գաղտնի
գաղտնիքը գաղտնիքը Մէհմէտ Ա-
լի էֆ. է.

Պէնկապի տախիլնուն Տէրնէ գա-
ղտնի գաղտնիքը Խորա-
մաղտնիքը միւստի Շիւքրի էֆ.
Թերթի էֆ. է.

Տէրիստաթի թերթի մահքէ-
մէսի միւստի ում մի մահվին-
լիլի Պէյոլու պիտաթի մահքէ-
մէսի աղա միւստի Շիւքրի էֆ.
Թերթի էֆ. է.

Մալիսէ միւստի Պատրի պէյ
էֆ. հաղրէթը թերթն թերթի
Թերթի էֆ. է.

Տիրն սէլմիլը բնածի ալիսի Հա-
միտի ճամիւսնուն ինքն պիտա-
թի, բնածի մէղքիւր միւստի
Թերթի էֆ. է.

տարեան թուոյր էֆ. վէ ալիսի
ղը միւստի թերթն թերթի
տար միւստի սէլմիլը հաղրէթը
պիտաթի թերթի էֆ. է.

Միւստի թերթի Մահմադ սէյ-
հաղրէթը տարն աղա-
պաղը պաղիսի սէլմիլը
սէլմիլը թերթի էֆ. է.

Տիրն սէլմիլը սէլմիլը
գաղտնիքը մէղքիւր
28 թերթի էֆ. է.

Միւստի թերթի
մէղքիւր թերթի էֆ. է.

Միւստի թերթի
թերթի էֆ. է.

Միւստի թերթի
թերթի էֆ. է.

Միւստի թերթի
թերթի էֆ. է.

Միւստի թերթի
թերթի էֆ. է.

ՍԱՐՐԱՖԻԷ

ԴԱԼԱԹԱ ՊՈՐՈՍԱՐ

Գաղտնի Գաղտնի

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes items like 'Գ. ումուր 3 ապրիլ 4 22'.

ՊԱՆԳԱ ԱԳՈՐՈՒՄԱՐ

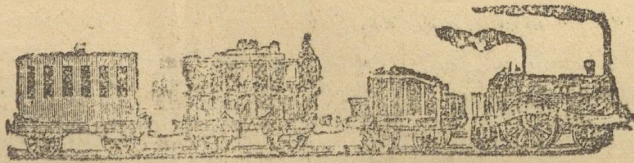
Table with 2 columns: Item description and Price. Includes items like 'Գրէտի ժէնէրալ 7 07'.

ԱԳՁԵԼԵՐԻՆ ՅԻՆԱԹՐ

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes items like 'Օսմ. լիւսար 100 գրուստն 2 ր. 8 ր.'.

Շարք տէմր Եօլլարը գումարեանքը

Գաղտնի Գաղտնի
թերթի էֆ. է.

ՇԱՐԳ ՏԵՄԻՐ ԵՕԼԼԱՐԸ

Տէրիստաթի թերթի թերթի էֆ. է.

Large table with multiple columns and rows, containing numerical data and headers like 'ՏԱԽԻԼԻՅԷ' and 'ՏԵՎԱԶԱԹ'.

Հաճախ թերթի էֆ. է.